

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: סככה : צל -

היחס: סככה משמשת ליצירת צל.

א' משמש ליצירת ב'.

תשובה (1): כספת : כסף. האם כספת משמשת ליצירת כסף? לא. כספת משמשת לשמירה על כסף.

תשובה (2): חממה : שתיל. האם חממה משמשת ליצירת שתיל? לא. חממה היא מקום המיועד לגידול שתילים.

תשובה (3): מטריה : גשם. האם מטריה משמשת ליצירת גשם? לא. מטריה משמשת להגנה מפני הגשם.

תשובה (4): מחיצה : הפרדה. האם מחיצה משמשת ליצירת הפרדה? כן.

תשובה (4).

2. השאלה: השתק : לדבר -

היחס: השתק זה החל לשתוק, כלומר הפסיק לדבר.

א' זה הפסיק ב'.

תשובה (1): התלבש : לפשוט. האם התלבש זה הפסיק לפשוט? לא. התלבש זה עטה בגדים, ולפשוט זה להוריד בגדים. ההפך מלהתלבש זה לפשוט.

תשובה (2): התנצל : למחול. האם התנצל זה הפסיק למחול? לא. התנצל זו פעולה שעושים כשרוצים שהאחר ימחל (יעשה למחול).

תשובה (3): השתעמם : לעניין. האם השתעמם זה הפסיק לעניין? לא. אדם השתעמם מכיוון שמהו לא הצליח לעניין אותו.

תשובה (4): התעורר : לישון. האם התעורר זה הפסיק לישון? כן.

תשובה (4).

3. השאלה: להאניש : אנושיות -

היחס: להאניש זה לומר שלמשהו יש תכונות אנושיות למרות שאינו אנושי.

א' זה לומר שלמשהו יש ב' למרות שאינו ב'.

תשובה (1): לקנות : קניין. האם לקנות זה לומר שלמשהו יש קניין למרות שאינו קניין? לא. לקנות זה לשלם כסף תמורת קניין. (קניין = רכוש, בעלות)

תשובה (2): להעליל : אשמה. האם להעליל זה לומר שלמשהו יש אשמה למרות שאינו אשם? כן.

תשובה (3): להפריז : הגזמה. האם להפריז זה לומר שלמשהו יש הגזמה למרות שאינו מוגזם? לא. להפריז זה לפעול בהגזמה.

תשובה (4): להתריע : סכנה. האם להתריע זה לומר שלמשהו יש סכנה למרות שאינו מסוכן? לא. להתריע זה להסב תשומת לב לסכנה.

תשובה (2).

4. השאלה: **מהימן** : **לבטוח** - (מהימן = נאמן, שאפשר לסמוך עליו)

היחס : המילה **מהימן** מתארת מישהו שאפשר **לבטוח** בו.
 המילה **א'** מתארת מישהו שאפשר **ב'** בו.

תשובה (1): נחשק : לרצות. האם המילה **נחשק** מתארת מישהו שאפשר **לרצות** אותו? לא. המילה **נחשק** מתארת משהו שכולם חושקים בו ורוצים אותו.

תשובה (2): ממושמע : לציית. האם המילה **ממושמע** מתארת מישהו שאפשר **לציית** לו? לא. **ממושמע** הוא מי שנהג **לציית** לאחר.

תשובה (3): מיותר : לוותר. האם המילה **מיותר** מתארת מישהו שאפשר **לוותר** עליו? כן.

תשובה (4): מבואר : לפרש. האם המילה **מבואר** מתארת מישהו שאפשר **לפרש** אותו? לא. **מבואר** זה מפורש, כך שאין צורך **לפרש** אותו.

תשובה (3).

5. השאלה: **מרוהט** : **רהיט** -

היחס : המילה **מרוהט** מתארת משהו שיש בו **רהיטים**.
 המילה **א'** מתארת משהו שיש בו **ב'**-ים.

תשובה (1): מחולק : חלק. האם המילה **מחולק** מתארת משהו שיש בו **חלקים**? לא. המילה **מחולק** מתארת משהו שהופרד **לחלקים**.

תשובה (2): מחורץ : חריץ. האם המילה **מחורץ** מתארת משהו שיש בו **חריצים**? כן.

תשובה (3): מרומז : רמז. האם המילה **מרומז** מתארת משהו שיש בו **רמזים**? לא. המילה **מרומז** מתארת משהו שנאמר או נחווה **ברמז**, הועבר בצורה לא ישירה.

תשובה (4): מבוסס : בסיס. האם המילה **מבוסס** מתארת משהו שיש בו **בסיסים**? לא. המילה **מבוסס** מתארת משהו שנקבע על **בסיס** כלשהו. (מבוסס = שיש בו ממש, אמיתי)

תשובה (2).

6. השאלה: **פדנטיות** : **דייקנות** - (פדנט = דקדקן, לא מוכן לוותר על פסיק)

היחס : **פדנטיות** זה **דייקנות** מוגזמת ושלילית.
א' זה **ב'** מוגזמת ושלילית.

תשובה (1): קנאות : מסירות. האם **קנאות** זה **מסירות** מוגזמת ושלילית? כן.

תשובה (2): רעבתנות : גרגרות. האם **רעבתנות** זה **גרגרות** מוגזמת ושלילית? לא. מדובר במילים בעלות משמעות דומה, נטייה מופרזת לאכול; זללנות. שתיהן שליליות.

תשובה (3): למדנות : בקיאות. האם **למדנות** זה **בקיאות** מוגזמת ושלילית? לא. **למדנות** היא תכונה שמביאה **לבקיאות** (בקיאות = ידיעה והכרה של תחום ידע כלשהו; התמצאות)

תשובה (4): ענוותנות : גאוותנות. האם **ענוותנות** זה **גאוותנות** מוגזמת ושלילית? לא. מדובר בהפכים. (ענוותנות = צניעות)

תשובה (1).

הבנה והסקה (שאלות 7-18)

7. נתונה פסקה רבת מלל, ושואלים אותנו איזו טענה נובעת ממנה. נתמצת את הפסקה וניגש לבדוק את התשובות המוצעות.

בתחילת הפסקה נכתב שמערכות הכתב הראשונות היו מערכות כתב פיקטוגרפיות – מערכות בהן כל מילה או הברה הייתה מיוצגת באמצעות ציור. בהמשך נכתב שיש מחלוקת על הנסיבות שבהן החלו להשתמש בשיטת הכתב האלפביתי, אך כולם מסכימים כי היא אפשרה ללמוד לקרוא ולכתוב בקלות יחסית – כבר לא היה צריך ללמוד מאות או אלפי סימנים וניתן היה להסתפק במספר קטן יחסית של אותיות.

קעת נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): לפי הפסקה, בכתב הפיקטוגרפי כל מילה או הברה יוצגה באמצעות ציור אחר. התשובה נפסלת.

תשובה (2): לפי הפסקה, כולם מסכימים שהמעבר מכתב פיקטוגרפי לכתב אלפביתי אפשר ללמוד לקרוא ולכתוב בקלות יחסית. כלומר, **קל יותר ללמוד לקרוא ולכתוב בכתב אלפביתי מאשר בכתב פיקטוגרפי**. זו התשובה הנכונה.

אין צורך לבדוק את שאר התשובות.

תשובה (2).

8. נתונה פסקה רבת מלל, ושואלים אותנו איזו טענה הנוגעת לג'ונתן פייס עולה ממנה.

נקרא אותה וניגש לבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): אין קשר בין העובדה שג'ונתן פייס הוא מהנדס חשמל לבין העובדה שדווקא הוא גילה את המספר החדש. התשובה נפסלת.

תשובה (2): ג'ונתן אמנם זכה להכרה רשמית על גילוי המספר, ואפילו זכה בגמול כספי קטן, אך זו לא הייתה הסיבה בגינה השתתף בפרויקט. הוא התנדב אליו יחד עם אלפי מתנדבים נוספים. התשובה נפסלת.

תשובה (3): מהפסקה עולה כי כל משתתף תורם את המחשב האישי שלו לבדיקת מועמדים למספר ראשוני. רובם ככולם אינם מוצאים דבר, אך במקרה של פייס שיחק לו המזל. כלומר, **רק במקרה מחשבו האישי הוא שמצא את המספר החדש**. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

9. לפנינו פסקה רבת מלל, ושואלים אותנו איזו טענה עולה ממנה. נתמצת את הפסקה וניגש לבדוק את התשובות המוצעות:

התשובות המוצעות:

בתחילת הפסקה נכתב שרוב המסמכים ההיסטוריים המזויפים הם גם בעלי תוכן בדוי. בהמשך ניתנת דוגמה/פירוט לטענה – חומרים שנכתבו מאות שנים לאחר זמנו של יוליוס קיסר, כנראה יכולו סיפורים רבים מומצאים לחלוטין. בסוף הפסקה נכתב כי למרות מה שנאמר קודם, יש לעיתים מסמכים שזויפו כדי לחזור על תוכנם של מסמכים מהימנים שאבדו, והמידע המופיע בהם אינו בדוי.

קעת נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): הטענה לפיה לעיתים השקר מצוי כבר במסמך המקורי אינה עולה מהפסקה. התשובה נפסלת.

תשובה (2): מהפסקה עולה שרוב המסמכים המזויפים מציגים תוכן בדוי ושקרי, ומיעוט מהם מציג תוכן שחוזר על תוכן של מסמכים מהימנים שאבדו, כלומר תוכן מהימן. לפיכך, הטענה לפיה **סביר שתוכנו של מסמך מזויף יהיה שקרי, אך יש גם מסמכים מזויפים שתוכנם אינו שקרי** נכונה על פי הקטע. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

10. נתון שחוקר רצה לבדוק את ההשערה לפיה הימצאות של גן מסוים גורמת לפרווה של אוגר להיות שחורה, ולאחר שעורך מחקר בנושא מסיק שההשערה אכן נכונה. מבקשים שנשלים את נתוני המחקר בטבלה הנתונה.

כדי להוכיח שהימצאות של גן מסוים גורמת לפרווה של אוגר להיות שחורה עלינו לקחת שתי קבוצות של אוגרים, אחת עם הגן והאחרת בלי הגן. תוצאות המחקר אמורות להראות שלאוגרים בעלי הגן יש פרווה שחורה, ולאילו שאין להם את הגן אין פרווה שחורה. כלומר, שלא יהיו אוגרים בעלי הגן שאין להם פרווה שחורה, ושלא יהיו אוגרים ללא הגן שיש להם פרווה שחורה.

לפיכך, נקבע כי **התא השמאלי העליון** (אוגרים חסרי הגן ובעלי פרווה שחורה) **והתא הימני התחתון** (אוגרים בעלי הגן שפרוותם אינה שחורה) אמורים לקבל את הערך אפס.

תשובה (3).

11. ברק נותן מתנה למיכל, והיא בתגובה אומרת לו: "נתת לי מתנה כדי לשמח אותי, אך השגת את התוצאה ההפוכה בדיוק". כלומר, המתנה שנתן ברק למיכל העציבה אותה.

צירופן של שלוש מהעובדות שבתשובות יוצר הסבר לדבריה של מיכל, ומבקשים שנמצא את הטענה ה**נותרת**. נבחר בכל פעם שלוש טענות ונראה אם שילובן יחד מסביר את דבריה של מיכל. במידה וכן, נסמן את הטענה הנותרת.

אם ברק נתן למיכל ספר מתח בספרדית (**תשובה 4**), והיא יודעת לקרוא עברית, צרפתית ואנגלית בלבד (**תשובה 1**), אז לא תוכל לקרוא את הספר שקיבלה. צירוף הטענה לפיה כאשר מיכל מקבלת מתנה שאין ביכולתה להשתמש בה היא נעשית עצובה (**תשובה 2**), מסביר מדוע היא התעצבה מהמתנה שקיבלה. לא השתמשנו בטענה שבתשובה (3) לצורך ההסבר, ולכן זו התשובה שנסמן.

תשובה (3).

12. לפנינו שאלת משל נמשל. מפקדת משטרה מציעה הצעה כלשהי בדרך של משל, ושואלים אותנו מה יכולה הייתה להיות ההצעה. נבין את כוונת המשל וניגש לתשובות המוצעות.

על פי המשל: **עדיף להישאר עם הרע במיעוטו** (= לאפשר את צמיחתו של עשב שוטה מסוג תלתן), **אם מה שיבוא במקומו עלול להיות מסוכן הרבה יותר** (= צמיחה של עשבים אחרים מסוכנים יותר).

כעת נבדוק את התשובות המוצעות ונראה כי **תשובה 2** לפיה מפקדת המשטרה מציעה **לאפשר לכנופיות העבריינים המקומית להמשיך לפעול, מחשש שאם חבריה ייעצרו, כנופיה אלימה הרבה יותר תתפוס את מקומה** מתאימה בדיוק.

תשובה (2).

13. לפנינו פסקה רבת מלל, ושואלים אותנו איזו מהטענות שבתשובות נובעת ממנה. נתמצת את הפסקה וניגש לבדוק את התשובות המוצעות:

בפסקה נכתב שאנשים לעיתים מדווחים כי נתקלו בחיזורים, למרות שאין ראיה ממשית שתומכת בכך. עוד נכתב שלא רק שאין ראיות לקיומם של חיזורים, אלא גם שיש סיבות להאמין שהדיווחים שגויים ואפילו בדויים. אחת הסיבות היא שבדיווחים על חיזורים מתוארות החלליות שלהם כפי שתעשיית הקולנוע בחרה להציג אותן באותה תקופה.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה 1: לפי הפסקה אנשים מסתמכים בדיווחיהם על צורת החלליות כפי שמופיעה בסרטי הקולנוע ולא להפך. התשובה נפסלת.

תשובה 2: בפסקה נטען שבדיווחים על חיזורים מתוארות החלליות שלהם בדיוק כפי שתעשיית הקולנוע בוחרת להציג אותם, ומיד לאחר מכן מופיעה דוגמה לכך: בשנות החמישים אנשים "ראו" **צלחות מעופפות**, ובשנות השישים - **חלליות דמויות סיגר**. מכאן **שצורתן הטיפוסית של חלליות חיזורים בסרטי קולנוע משנות השישים שונה מצורתן הטיפוסית בסרטים משנות החמישים**. זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

14. נתונות שתי טענות, ושואלים אותנו איזו מהטענות בנוגע לאליעזר הברווז נכונה **בהכרח** לפיהן. נבין את הטענות וניגש לתשובות המוצעות.

מהטענה הראשונה ניתן לחלץ כלל לפיו ברווז גבוה לא יכול להיות שמח, או במילים אחרות, שברווז שמח לא יכול להיות גבוה.

מהטענה השנייה ניתן לחלץ כלל לפיו ברווז שאינו שמח לא יכול להרעיש, או במילים אחרות שברווז מרעיש חייב להיות שמח.

שילוב הטענות מאפשר לנו לחלץ כלל לפיו ברווז גבוה לא יכול להיות שמח ולכן גם לא יכול להרעיש, או במילים אחרות שברווז מרעיש חייב להיות שמח ולכן לא יכול להיות גבוה.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות ונראה כי תשובה (3) לפיה **אם הוא מרעיש, אזי הוא אינו גבוה** מתאימה בדיוק.

תשובה (3).

15. נציב את התשובות המוצעות בפסקה עד שתתקבל פסקה הגיונית:

תשובה (4): **סביר** להניח ששירו החדש של איגלסון, המדבר על חוויות ילדות **בבית הספר היסודי**, חף מיסודות אוטוביוגרפיים, **שהרי** ידוע כי ילדותו עברה עליו **בלי שפקד את בית הספר לעולם**.

נתמצת: הגיוני שהשיר של איגלסון אינו אוטוביוגרפי, כלומר לא מתאר את קורות חייו, שכן הוא עוסק בחוויות מבית הספר בעוד שאיגלסון לעולם לא ביקר בו.

תשובה (4).

16. נציב את התשובות המוצעות בפסקה עד שתתקבל פסקה הגיונית:

תשובה (1): ההבדלים **הרבים** בביצוע משימה דומה על ידי כלבי נחיה מגזעים שונים הביאו את מאלפם לידי המסקנה שהמאמצים שהשקיע באילופם **נכשלו**, שהרי התכונות המולדות של הכלבים **ניכרו בהם היטב**. לעומתו סברתי אני כי אילוף טוב הוא דווקא אילוף **המאפשר** את ביטויין של תכונות מולדות.

נתמצת: כלבים מגזעים שונים ביצעו את אותה המשימה בדרכים שונות. המאלף הסיק שהאילוף **נכשל** כי התכונות המולדות של כל גזע ניכרו היטב במשימה, בעוד שאני הסקתי שהוא דווקא הצלח והאילוף הוא זה שאפשר לכל גזע לבטא בצורה טובה את התכונות המולדות שלו.

תשובה (1).

17. נציב את התשובות המוצעות בפסקה עד שתתקבל פסקה הגיונית:

תשובה (4): כשהגעתי למשרד, בעשר על פי שעוני, התפלאתי לגלות שגיא **כבר** נמצא שם, שכן בכל שנות היכרותי איתו הוא מעולם לא הגיע למשרד **לפני עשר ושלושים**. מובן שפליאתי **אף גברה** כשגיליתי, לאחר כמה דקות, שלמעשה שעוני **ממהר** בשעה.

נתמצת: כשהגעתי למשרד בשעה עשר התפלאתי לגלות שגיא כבר שם, כי הוא אף פעם לא נוהג להגיע אליו לפני עשר ושלושים. הפליאה גברה כשגיליתי שהשעון שלי ממהר בשעה.

אם השעון שלי ממהר בשעה אז בפועל הייתי במשרד כבר בשעה תשע. זה אומר שגיא היה במשרד עוד לפני השעה תשע, מה שאכן מגדיל את פליאתי.

תשובה (4).

קטע קריאה (שאלות 19-23)

18. עלינו למצוא מה מדגימה "יכולת חישוב מתמטי" בשורה 4 בקטע:

נענה על השאלה במילים שלנו, ורק אז ניגש לתשובות המוצעות.

בשורות 3-4 נכתב: "מצב זה - שבו אדם הסובל ממגבלות שכליות קשות מפגין כישרון יוצא דופן בתחום צר, כמו יכולת מוזיקלית או יכולת חישוב מתמטי - ידוע בשם "תסמונת סוואנט". לפיכך, יכולת חישוב מתמטיקה היא דוגמה לכשרון יוצא דופן בתחום צר שאדם הסובל ממגבלה שכלית קשה יכול להפגין, אם הוא לוקה בתסמונת סוואנט.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות ונראה כי תשובה (1) לפיה "יכולת חישוב מתמטי" מופיעה כדוגמה לתחום שחלק מהלוקים בתסמונת סוואנט מצטיינים בו במיוחד מתאימה בדיוק.

תשובה (1)

19. נשאלנו איזו מן הטענות שבתשובות, הנוגעות ל-FTD, עולה מהפסקה השנייה. נקרא את הפסקה וניגש לבדוק את התשובות המוצעות.

תשובה (1): בפסקה הראשונה מתוארת "תסמונת סוואנט נרכשת" כתסמונת הנגרמת בין היתר עקב מחלה הפוגעת במוח. במהלך הפסקה השנייה נכתב על מחלת ה-FTD שהיא פוגעת בחלקים של המוח, וגורמת להידרדרות חמורה ביכולת הזיכרון, החשיבה, והשליטה העצמית. בסוף הפסקה נכתב על מחלת ה-FTD שרק במקרים נדירים היא מוציאה מהאדם כישורים יוצאי דופן שקודם היו חבויים בו. כיוון ש"תסמונת סוואנט נרכשת" היא שילוב של מגבלה קשה עם כישרון מתפרץ יוצא דופן בתחום מסוים, והכישרון מתפרץ רק במקרים נדירים של FTD, נקבע כי מחלת ה-FTD **בדרך כלל אינה מביאה לידי תסמונת סוואנט נרכשת**. זו התשובה הנכונה.

תשובה (1)

20. נשאלנו מהי ה"תופעה" בשורה 15.

נענה על השאלה במילים שלנו, בטרם ניגש לתשובות המוצעות.

בשורות 14-15 נכתב: "בחיפושיו מצא טרפרט תיעוד של עוד כעשרים מקרים של תסמונת סוואנט נרכשת, שנגרמו מסוגים אחרים של פגיעות מוחיות, ולאחר שבחן אותם (= את המקרים החדשים) הציע לתופעה (= תופעת תסמונת סוואנט הנרכשת) הסבר כללי יותר מההסבר של מילר".

לפיכך ה"תופעה" היא **תסמונת סוואנט נרכשת**.

תשובה (2)

21. נשאלנו איזה מהממצאים שבתשובות נמצא בניסוי שערכו החוקרים מאוניברסיטת סידני, על פי הפסקה הרביעית.

בניסוי המתואר בפסקה התבקשו נבדקים לפתור חידה שפתרונה דורש יצירתיות, ורק אלו שקיבלו גירוי חשמלי שמפחית את הפעילות העצבית של המחצית השמאלית של המוח, ומגביר את הפעילות העצבית של המחצית הימנית, הצליחו במשימה.

כלומר, החוקרים מצאו שהגברת הפעילות העצבית במחצית הימנית של המוח והפחתתה במחצית השמאלית משפרות את החשיבה היצירתית. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4)

22. נשאלנו מה הצליחו החוקרים לעשות "במידת-מה" (שורה 28).

נענה על השאלה במילים שלנו, וניגש לבדוק את התשובות המוצעות.

בשורות 27-29 נכתב: "האם בעתיד יהיה אפשר לעורר את הגאונות הרדומה הזאת באמצעים טכנולוגיים? בניסוי הצליחו החוקרים לגרום לכך במידת-מה, אך במחיר פגיעה זמנית בפעילות העצבית במחצית השמאלית של מוח הנבדקים.

כלומר, החוקרים הצליחו לעורר כישורים חבויים של הנבדקים באמצעים טכנולוגיים במידת-מה.

תשובה (2)

.23

נשאלנו איזו מהטענות שבתשובות, הנוגעות לאלונו קלמונס, עולה מהקטע.

נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): בפסקה הראשונה מתואר אלונו קלמונס כמי שסבל מתסמונת סוואנט נרכשת. הוא נחבט

בראשו וכתוצאה מכך סבל ממוגבלות שכלית חמורה, אך עם זאת החל לגלות כישרון מופלא לפיסול.

בהמשך מסבירים כי הסבר הגיוני לתופעה הוא שהמוח מפצה על הירידה ברמת הפעילות העצבית באזורים

במחצית השמאלית של המוח ומגביר את הפעילות העצבית במחצית הימנית של המוח, שבה טמונות

היצירתיות והיכולות האומנותיות.

בפסקה האחרונה מסבירים את הגאונות והיצירתיות של הלוקים בתסמונת סוואנט נרכשת בכך שבבני האדם

יש כישורים חבויים עוד מלידה, והתסמונת היא שגרמה להם להתפרץ אצל הסובלים ממנה.

לפיכך, ככל הנראה אלונו ניחן בכישרון מולד לפיסול, והפגיעה במוחו אפשרה לכישרון זה לבוא לידי

ביטוי.

תשובה (1).